

va ijtimoiy muhitga moslashishi mumkin, agar ularning foydalanishi maqsadga muvofiq tarzda boshqarilsa.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Raxmonov, A. (2020). Ijtimoiy tarmoqlar va bolalar psixologiyasi. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti. Fan va texnologiya nashriyoti
2. G'ulomov, B. (2019). Raqamli texnologiyalar va bolalar rivoji. Samarqand: Ma'naviyat va ma'rifat nashriyoti. Ma'naviyat va ma'rifat nashriyoti
3. Xamidov, S. (2018). Bolalar psixologiyasida texnologiyalarning o'rni. Toshkent: Psixologiya institutining nashriyoti. Psixologiya instituti
4. Qodirov, M. (2021). Ijtimoiy tarmoqlar va o'smirlar ruhiy salomatligi. Buxoro: Buxoro universiteti nashriyoti. Buxoro universiteti nashriyoti
5. Shodmonov, A. (2020). Raqamli kommunikatsiyalar va zamonaviy bolalar rivoji. Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti nashriyoti. Farg'ona davlat universiteti
6. Alimov, D. (2022). Ijtimoiy tarmoqlarda bolalar xavfsizligi. Toshkent: O'zbekiston yoshlar ittifoqi nashriyoti. O'zbekiston yoshlar ittifoqi
7. Ibragimov, I. (2020). O'smirlar va texnologiyalar: ijobiy va salbiy ta'sirlar. Andijon: Andijon davlat universiteti nashriyoti. Andijon davlat universiteti
8. Diyadurov, A. (2021). Bolalar va texnologiyalar: rivojlanishdagi rol va xavf. Toshkent: Ma'rifat nashriyoti. Ma'rifat nashriyoti
9. Musayev, T. (2019). Raqamli o'qish va o'quvchilar: onlayn ta'limning o'rni. Toshkent: Ta'lim va texnologiya nashriyoti. Ta'lim va texnologiya nashriyoti
10. Shavkatov, K. (2021). Bolalar psixologiyasi va ijtimoiy tarmoqlar. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti. Samarqand davlat universiteti

KITOBXONLIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI

N.A.Valixanova

“University of economics and pedagogy” NOTM professori v.b.
nigora.valixanova@mail.ru

Annotatsiya. O'zining kasbiy-mutaxassislik hamda badiiy-ma'naviy barkamolligini oshirish uchun kitobni tanlay olish va o'zi uchun zarurini o'qish; kitob ustida ishlash malakasini obdon o'rganib olish va unga chuqur amal qila bilish; kitobni mustaqil o'qiy bilish; o'qigan kitobning asosiy mazmunini talqin qila bilish, uning fusunkor olamiga kira bilish; o'qiganlaridan hayotiy xulosalar chiqarish; kitobning kerakli, zarur joylarini yon daftarchaga ko'chirib olish, notanish bo'lgan so'zlarni esda saqlab qolishga intilish; muntazam ravishda o'qish

ko'nikmasiga ega bo'lish; kitob bilan muomalada eng qadrdon do'stingga munosabatda bo'lganday e'tibor bilan qarash; kitobni yaroqsiz holiga keltirmaslik uchun undan to'g'ri foydalana bilish; kitobni shoshilmasdan, o'ylab, diqqat-e'tibor bilan o'qish malakasiga ega bo'lish, kutubxona kartotekalari bilan ishlay bilishni o'rganish; o'qigan kitobni do'stlar bilan o'rtoqlashish, yaxshi kitobni ularga tavsiya qilib, uni boshqalar ham o'qib chiqishiga erishish; har bir yaxshi kitobni ilm qal'asining kaliti deb bilib, uning boqiy umrini ta'minlash – kitobxonlik madaniyatidir. Maqolada yuqoridagi sifatlarni shakllantirish yo'llari yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: **kitob, kitobxonlik,** axborot olish madaniyatini, ta'lim jarayoni, kutubxona, oila kitobxonligi, ma'naviyat.

Аннотация. Уметь выбирать книгу и читать то, что необходимо для себя, для повышения своего профессионально-профессионального и художественно-духовного совершенства; уметь хорошо овладевать навыками работы над книгой и глубоко в ней практиковаться; уметь самостоятельно читать книгу; уметь интерпретировать основное содержание прочитанной книги, входить в ее увлекательный мир; делать жизненные выводы из прочитанного; уметь читать книги в соответствии с необходимыми для себя условиями., копировать их необходимые места в боковую тетрадь, стремиться запомнить незнакомые слова; приобретать навыки регулярного чтения; обращаясь с книгой внимательно, как если бы вы относились к своему дорогому другу; уметь правильно пользоваться книгой, чтобы не сделать ее непригодной для использования; уметь читать книгу без спешки, вдумчиво, внимательно, учиться работать с библиотечными картотеками; делиться прочитанной книгой с друзьями, рекомендовать им хорошую книгу и следить за тем, чтобы ее читали и другие. достигать; зная каждую хорошую книгу как ключ к крепости науки и обеспечивая ее вечную жизнь – это культура чтения. В статье рассмотрены способы образования вышеперечисленных прилагательных.

Ключевые слова: книга, чтение, культура получения информации, образовательный процесс, библиотека, семейное чтение, духовность.

Abstract. To improve his professional-specialty and artistic-spiritual perfection, be able to choose a book and read the necessary one for himself; learn the skills of working on a book carefully and be able to follow it deeply; be able to read the book independently; be able to interpret the main content of a read book, get into its fascinating world; draw life conclusions from; to look with attention as if treating your most dear friend in dealing with the book; to be able to use it correctly so as not to make the book unsuitable; to have the skills to read the book without haste, think carefully, learn to work with library cartotecs; to share the read book with friends, to recommend a good book to them, to The article illuminates the ways of forming the above qualities.

Keywords: book, reading, culture of obtaining information, educational process, Library, family reading, spirituality.

Mashhur fransuz faylasufi Frans Bekon “Kitoblar tafakkur durdonalarini avloddan avlodga eltuvchi aql kemalaridir” deb bejiz aytmagan. Zero, kitob aqlni charhlaydigan, aql bulog‘ini ochadigan va uni ilhomlantiradigan buyuk mo‘jizadir.

Kitobning inson hayoti, kishilik jamiyati ma'naviy taraqqiyotidagi beqiyos o‘rni qadimdan ma’lum. U dunyoni tanish, bilim berish bilan birga go‘zallikka muhabbat uyg‘otish, undan zavqlanish, yovuzlikdan nafratlanish tuyg‘usini paydo qiladi.

“Ayni paytda, – deydi Prezidentimiz Shavkat Miromonovich, – axborot-kommunikatsiya sohasidagi oxirgi yutuqlarni o‘zlashtirish bilan birga, yoshlarning kitob o‘qishga bo‘lgan qiziqishini oshirishga, ularni kitob bilan do‘st bo‘lishga, aholining kitobxonlik saviyasini yanada oshirishga alohida e‘tibor qaratish lozim bo‘ladi. Buning uchun, avvalo, milliy adabiyotimiz va jahon adabiyotining eng sara namunalarini ijtimoiy tarmoqlarga joylashtirish va ularni keng targ‘ib qilishga alohida e‘tibor berishimiz muhim ahamiyat kasb etadi”[1].

Kitobxonlik – bu insonning o‘z ustida ishlashi, faoliyatini ma’lum yo‘nalishga burib yuborish, ongida ma’lum tuyg‘ularni, e‘tiqod va dunyoqarashni hosil qilish, uni o‘ylashga, hayotda qanday yashashga o‘rgatish, fikr yuritish, yozuvchining insonparvarlik, axloqiy, estetik, badiiy, fuqarolik nuqtai nazarini bilib olish, uning ma'naviy o‘gitlarini ilg‘ab olish va bular asosida o‘z hayot yo‘li dasturini belgilash, yozuvchi bilan munozaraga kirishish, har bir o‘qigan kitobidan yangilik topish, ma'naviy dunyosini boyitishdan iboratdir.

Jamiyatimizda kitobxonlik masalasiga yondoshuv turli davrlarda turlicha bo‘lgan. Har bir davrning o‘z extiyojidan kelib chiqib, kitobxonlik darajasi belgilangan. Binobarin, har qanday davlatning kuch-qudrati o‘z fuqarolarining ongliligi bilan belgilanar ekan, bunda albatta, kitobxonlik masalasiga alohida e‘tibor berilgan. Bugungi kunda “Mutolaa madaniyati”, “Kitobxonlik madaniyati”, “O‘qish madaniyati” kabi atamalar bilan qo‘llanilib kelayotgan ijtimoiy hodisalar axborot olish madaniyatining tarkibiy qismlaridir.

“Mutolaa” so‘zi arabcha “o‘qish” degan ma’noga ega bo‘lsa-da, bugungi kunda u kitob o‘qishdan ko‘ra kengroq tushunchani anglatmoqda. Professor E.I.Yo‘ldoshev “O‘qish madaniyati” tushunchasiga shunday ta’rif beradi: “O‘qish madaniyati – juda keng qamrovli tushuncha bo‘lib, kitobga qiziqish va uni sevishtirish, adabiyot bilan kengroq tanishishni, kitob va u bilan ishlash haqidagi maxsus bilimlarga ega bo‘lishni, shuningdek, kitobdan to‘la ravishda foydalanishga yordam beruvchi ko‘nikma va malakaga ega bo‘lishni taqozo etadi” [4].

Axborot olish madaniyati badiiy adabiyotni to‘g‘ri tushunish, undan estetik zavq olish, shuningdek, ilmiy adabiyotlar, barcha turdagi resurslar bilan ishlash, ma’lumot-bibliografiya va barcha turdagi axborot materiallaridan o‘zini qiziqtirgan

ma'lumotlarni qidirib topish, cheksiz axborot oqimlari orasidan kerakli, muhim bo'lgan ma'lumotlarni ola bilish, o'z kasbiy malakalarini oshirishda foydalanish, axborot-kutubxona muassasasidan to'g'ri foydalanishdir. Axborot olish madaniyatini to'liq egallagan shaxsga nisbatan esa kitobxon terminini qo'llash o'rinlidir.

Safo Matjon – “Kitobxonlik – o'qilgan kitoblar soni bilan belgilanmaydi, balki u tushunib o'qish, ya'ni maqsadli o'qishdir. Shundan kelib chiqib aytish mumkinki, kitobxonning yozuvchi aytmoqchi bo'lgan fikrini nechog'li uqishini, ya'ni asar “tili”ga tushinishi kitobxonlik madaniyati, talanti darajasi ko'rsatadi. Shu tufayli adabiyotimiz talantli yozuvchilar bilan birga talantli kitobxonlarga ham hamisha ehtiyoj sezadi”, deb ta'kidlab o'tgan. Uning fikricha kitobxonlik talanti tug'ma emas, balki tarbiya vositasida kamol topadi [3].

Kitobxonlik haqida gap ketganda, olmon mutafakkiri Gyotening quyidagi fikrini keltirish joizdir: “Kitobxonlikka o'rganish uchun qanchalik ko'p vaqt sarf qilinishini odamlar tasavvur qilmaydilar, buning uchun men hayotimning 80 yilini bag'ishladim, lekin hali ham o'rgandim, deb ayta olmayman”.

“Axborot olish madaniyati” kontekstida uning tarbiyaga muhtoj elementlarini aniqlaymiz:

O'qishga, axborot olishga mayl, havas, ishtiyokni shakllantirish;

O'qilgan kitob orqali fikrlash yo'llarini o'rgatish;

Mavjud kitobxonlik malakalarini takomillashtirish.

Ta'lim o'qitish, o'qish, rivojlanish mujassam amalga oshiriladigan jarayondir. Axborot olish madaniyatini tarbiyalash ta'lim jarayonida amalga oshadi. Egallagan bilimlar o'quvchilarni izchil shakllantirib borishni ta'minlaydi.

Ta'lim jarayonining mazmunini tashkil qiluvchi bilim, ko'nikma va malakalar faqatgina sinfda o'qitiladigan darslarda shakllanib qolmasdan, balki sinfdan tashqari, aniqrog'i axborot-kutubxona muassasalarida mustaqil tarzda shugullanish orqali egallanadi.

Axborot-kutubxonachilik ishidagi mavjud tajriba shuni ko'rsatadiki, axborot olish madaniyatini tarbiyalashning eng samarali vositasi – maxborot-kutubxonachilik bilimlarining o'quvchilar orasida targ'ib qilishdir. Buning eng samarali yo'llaridan biri bo'lib axborot-kutubxonachilik darslarini tashkil etish hisoblanadi.

Maktabda o'quvchilar axborot olish madaniyatini tarbiyalash masalasini hal qilish faqat ta'lim-tarbiya jarayoniga aloqador bo'lmasdan, balki jamiyatning ijtimoiy rivojlanishi, ma'naviy yuksalishi bilan bog'liq, davlatning strategik maqsadlariga xizmat qiluvchi faoliyatiga ham daxldordir. Axborot olish madaniyatini tarbiyalash masalasi ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy, umummilliy muammo hisoblanadi. Bu ma'lum davr bilan chegaralanadigan hodisa bo'lmasdan, inson umr bo'yi o'rganadigan ma'naviy ehtiyojdir.

Axborot olish madaniyatini tarbiyalashda maktab – oila – kutubxona hamkorligini yo'lga qo'yish muhim ahamiyatga ega. Axborot-kutubxona muassasalarida o'quvchilar axborot olish madaniyatini tarbiyalashda quyidagi asosiy yo'nalishlarga jiddiy e'tibor qaratilishi lozim:

kitobxonning oilaviy sharoiti, oilada kutubxona bor-yo'qligi, bolaning yosh xususiyatlari va psixologik tayyorgarlik darajasini o'rganish;

umumta'lim muassasasi dasturidagi fanlarni hisobga olish, bolaning qiziqishlari doirasini aniqlash hamda shunga muvofiq tarzda yakka va ommaviy rahbarlik yo'l-yo'riqlarini ishlab chiqish;

o'quvchida o'z ustida mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirib borish, axborot olish malakalarini shakllantirish;

o'quvchining yosh xususiyatlari va psixologik imkoniyatlarini hisobga olgan holda turli-tuman ommaviy shakllardan samarali foydalana olish, mavjud sharoitdan kelib chiqib yangi shakllarni izlab topish va amalda qo'llash mahoratiga ega bo'lish;

o'quvchilarni axborot olishga bo'lgan qiziqishini shakllantirish, ularni Axborot-kutubxona muassasalariga, mutolaaga kengroq jalb qilish;

o'quvchilar o'rtasida axborot-kutubxonachilik bilimlarini keng targ'ib qilish.

Bolalar kitobxonligini shakllantirishda maktab hamda ota-onalar zimmasiga nihoyatda murakkab va mas'uliyatli vazifa yuklanadi. Buning uchun ota-onalarning o'zi ham yuksak didga ega va ma'rifatli va bilimli bo'lishlari kerak. Ma'lumki, bola kitob o'qishni bilgan taqdirdagina, kitob uning ma'naviy hayotida muhim rol o'ynaydi. Kitob bolaning ma'naviy boyishi uchun uni ma'naviy, aqliy, estetik o'sishga yo'llashi zarur. Buning uchun dastlabki turtki oilada bolaga o'qib berilgan birinchi kitob bo'lsa, ikkinchisi, bola otasi va onasining o'qishini eshitib, badiiy obrazlar go'zalligini tasavvur qilishi, kitob bilan ana shu birinchi va ikkinchi uchrashuv bolaning keyingi o'smirlik davrida uning ma'naviy hayotining barcha sohalari: mehnat, o'yin, musiqa, bolalar ijodi bilan bog'liq bo'lib, uni hayotining hamma tomonlarini qamrab olishi zarur. Chunki, o'smir hayotini ijodiy mehnat, ertaklar olami, fantaziyalar, o'yin va musiqasiz tasavvur etish qiyin. Bularning barchasini kitobxonlik ham qamrab olsa, uning hayoti mazmunsiz, voqea-hodisalarning tub mohiyatini anglab olishga harakat qiladigan, turmush ziddiyatlarini tushunadigan aql-zakovatli ma'nan barkamol shaxs bo'lib yetishishiga yordam beradi. Ana shunday aql-zakovatni shakllantiruvchi, inson ma'naviy dunyosini boyituvchi vosita – bu kitob, kitobxonlikdir.

Kitobxonlik insonni barkamollikka yo'llasa, uni o'qimaslik johillikka, ma'rifatsizlikka olib kelib, natijada ma'naviy bolada qashshoqlik yuzaga keladi. Maktabda, oilada muhim vazifa – kitobxonlikni inson hayotida zaruriyatga aylantirishdan iborat. Agar kitobxonlik zaruriyatga aylanmasa, oilada ham, maktabda ham unga mehr-muhabbat, e'tibor kuchaytirilmasa farzandni kitobga bo'lgan munosabatini o'zgartirish mumkin emas [2].

Oila kitobxonligi bu – oila a'zolarining aql-zakovati va yuksak ma'naviyatini shakllantiruvchi, inson ma'naviy dunyosini boyituvchi, kitobga mehr-muhabbat hamda uni zaruriyatga aylantirishning ma'lum tizimidir. Bu tizim bolalarning aqliy, ma'naviy, axloqiy, estetik rivojlanishi tizimidan iborat bo'lib, o'zbek oilalarining kitobxonlikka doir boy an'anasi va hozirgi davrda to'plangan boy tajribasiga asoslanadi.

Bolalar ma'naviyati rivojlanib boruvchi faol jarayon. Shu sababli ota-ona kitobdan foydalanishda quyidagi omillarga e'tibor berishlari lozim:

1. Bolalarda kitob o'qish ishtiyoqini shakllantirish. Tan olish kerak, bolalarning bugungi kitobxonlik darajasi qoniqarli emas. Bu ijtimoiy muammodan chiqib ketishning yagona yo'li ota-onaning yordamga kelishidir. Maktabda o'qituvchi, uyda ota-ona bolada kitob o'qish ko'nikmasini hosil qilishi kerak. Bunda oddiydan murakkablikka, ya'ni murakkabligi jihatidan normal, bolaning kamolot darajasiga mos bo'lgan kitoblar tanlash qo'l keladi.

2. Kitob tanlashda bolaning ma'naviy darajasini hisobga olish lozim. Ota-onaning o'smirda kitob o'qish ko'nikmasini hosil qilishdagi ilk vazifasi kitob tanlashda yordam berishdir. Ularning saviyasiga mos bo'lgan adabiyotlarni keng targ'ib qilish o'smirlarni jamiyatning munosib fuqarosi, mustaqil davlatimizning yetuk, barkamol insonlari bo'lib yetishishi uchun va ma'naviyatining yuksakligi bilan oilasiga va jamiyatga foyda keltirishga olib keladi. Buning uchun oilada kitobxonlik ruhi bo'lishi kerak. Kitob tanlashda o'smirning yosh xususiyatini hisobga olish o'smirning ratsional o'sishiga olib kelsa, ma'naviy darajasini hisobga olish esa intellektual rivojlantiradi. Bu esa ratsionallikdan ko'ra keng qamrovli va samaralidir. Oiladagi kitobxonlik ruhi bevosita bola ruhiyatiga ham ta'sir etadi, shu sababli, bunda birinchi galda badiiy adabiyotni, keyinchalik ixtisosliklar bo'yicha kitoblarni tavsiya etish mumkin.

3. Kitob tanlashga ixtisoslashish. O'qituvchi, ota-ona bolani kitobxonga aylantirib borishida uni ixtisoslashtirib borish yo'lini tutishi kerak. Bu borada eski texnologiya – bola yuqori sinfga o'tganda ixtisoslashtirish kerak, degan fikrdan voz kechish lozim. Aksincha, dastlabki (boshlang'ich) bosqichlardan o'smirning ma'naviy dunyosi, tarbiya muhiti, qiziqishi, dunyoqarashi va ruhiy xususiyatlari hisobga olinib, ixtisoslashtirilib borilishi kerak. Bu tajriba Amerika ta'lim tizimida o'zini oqlagan. Ularda bolani 12 yoshga qadar ixtisoslashtirishga harakat qilinadi va shunga qarab kitob tanlab beriladi. Bu dastlab mutaxassislarni cho'chitgan edi, lekin Amerika ta'lim tizimining keyingi 30 yillik tajribasi bolalarni boshlang'ich sinflardayoq ixtisoslashtirish samarali ekanligini isbotladi. Natija o'smirda mustaqil fikrlash va harakat qilishga intilishning paydo bo'lishiga erishildi.

4. Kitobni ekspertizadan o'tkazish. Jamiyatimiz erkinlashib, demokratlashib borgan sari kitob nashr etish ishlarida ham erkinlik yuzaga kela boshladi. Tabiiyki,

bu hol turli saviyadagi kitoblarning nashr etilishiga sabab bo'lmoqda. Shu ma'noda ota-ona bola uchun kitob tanlayotganida kitobning ma'no-mazmuni, uslubiy jihatdan mutaxassis ko'rigidan o'tkazib olishi maqsadga muvofiq. Bunday qilish tarbiyaning asosiy yo'nalishlaridan chalg'imaslikka, o'smir ma'naviy dunyosining to'g'ri shakllanishiga va qo'yilgan maqsadga etishish uchun olib keladi. Bu tajriba o'zbek milliy pedagogikasi tajribasidan ham ma'lum. Ular talabga javob bermaydigan kitobni o'z farzandiga o'qishni qat'iy taqiqlagan. Bugun ham bu tarbiya jihati muhim sanaladi.

5. Kitob o'qishni kuzatib, nazorat qilib borish. Bugun ota-onalar tarbiya jarayonining natijasi bo'lgan kitobxonlik bilan ko'proq qiziqishi kerak. Shu ma'noda o'smirlar kitobxonligini monitoring qilib borish maqsadga yetishning samarali jihatlaridan biridir.

Monitoring, kitobxonlik yuzasidan test sinovlari, kitobxonlik kechalari, muloqot, davra suhbatlari, turli mavzularda munozaralar, ilmiy-amaliy anjumanlar, suhbatlar, sotsiologik-empirik tadqiqotlar va analitik tekshiruvlar vositasida amalga oshirilishi mumkin.

Ma'lumki, kitobxonni avvalo kitobda tasvirlangan voqelik qiziqtiradi. Astasekin bu qiziqish uning hissiyotiga ta'sir etib, tasvirlangan voqelik bilan hayot voqeligini taqqoslay boshlaydi, tasvirlardagi go'zallikni anglay boshlaydi, qahramonlarning xarakteri haqida o'ylay boshlaydi, muallifning maqsadi bilan qiziqadi. Faqat bu borada biz kitob vositasida tarbiyalashning yangi usul va mexanizmlarini yaratishimiz lozim.

Ota-onalar bolalarga kitob tanlashda, ayniqsa, o'smirlarning yoshi, ruhiyati, qiziqishi, didini hisobga olishi yoki zarur hollarda mutaxassislar bilan maslahatlashishi kerak. Shu bilan birga bola o'qiyotgan har bir badiiy asarning tarbiyaviy jihatlariga ham e'tibor berish zarur.

Kitob tanlashda faqat o'zbek adabiyotigina emas, qardosh va chet el adabiyoti namunalaridan ham bolalarga tavsiya etish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Oilalarda yana bir muhim muammo – kitobni asrash va uni o'zidan keyingi oila a'zolariga yoki boshqalarga yetkazishdir. Ko'pincha oilalarda kitob tanlash, uni o'qishga e'tibor beriladi-yu, lekin avaylab-asrashga, kitobga mehrni tarbiyalashga befarq qaraydilar. Bolalarga "Kitob ham nondek aziz"ligini tushuntirishda kattalarning o'zi ibrat bo'lishi zarur. Bu an'anani yosh avlod ongiga singdirish bir tomondan bolalarda kitobni asrash eng muhim insoniy hislat sifatida shakllantirsa, ikkinchi tomondan hozirgi bozor iqtisodi sharoitida kitob zahirasini yaratish muhim omil sanaladi. Ayniqsa, serfarzand oilalarda xoh darslik bo'lsin, xoh badiiy yoki ommaviy adabiyotlar bo'lsin, ular har bir xonadon a'zosiga o'zidan keyingi oila a'zolariga ham kerakligini tushuntirish asosiy vazifalardandir.

Kitobxon o'quvchi oilada o'rgangan hayotni kitobdagi hayotiy voqealar bilan boyitib, hayot haqidagi tushunchalari, insoniy fazilatlar, yaxshilik,

qadriyatlarini, avlodlari hayoti bilan faxrlanish, Vatanga muhabbat, do'stga sadoqat, hurmat, mehnatsevarlik, sabr-toqatlilik fazilatlarini yuksalib boradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Shavkat Mirziyoyev kitobxonlik madaniyatini oshirish bo'yicha komissiya tuzish to'g'risida farmoyishi (daryo.uz "XXI asr", 2016, 20-oktabr)
2. Shaxs kamoloti va kitobxonlik madaniyati (kun.uz)
3. Safo Matjon Kitobxonlik va mutolaa madaniyati
<https://bilig.academiascience.org/index.php/isepsmj/article/view/56>
4. E.I.Yo'ldoshev Kutubxonada bolalar o'qish madaniyatini tarbiyalash: o'quv qo'llanma. T.: 1986. – 48 b.

**O'QUVCHI YOSHLARGA INGLIZ TILI FANINI O'QITISHDA
PEDAGOGLARNING NUTQ MALAKALARI VA UNI
SHAKLLANTIRISHDA PEDAGOGIK YONDASHUVLAR**

Orziqulov Xusnidin To'liqin o'g'li

Qo'qon universiteti Pedagogika va psixologiya

kafedrası p.f.b.f.d,(PhD), v.b.dotsent

E-mail: xusnidinorziqulov@mail.com

Annatsiya: Ushbu maqolada, ingliz tilini samarali o'rgatish jarayonida o'qituvchining nutq malakalari juda katta ahamiyatga ega bo'lishi ta'kidlangan. O'qituvchi faqat o'qitish metodlarini yaxshi bilishi bilan cheklanmasligi kerak, balki u mazkur fan bo'yicha aniq va tushunarli, zamonaviy talablarga mos nutq malakalariga ega bo'lishi keltirilgan. Quyida ingliz tilini o'qitishda o'qituvchining nutq malakalari qanday rol o'ynashi va uning ta'lim jarayonidagi o'rni haqida ba'zi asosiy jihatlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Nutq malakalari, talaffuz, grammatika, nutq boyligi, yozma nutq malakalari, motivatsiya, stilistika.

Annotations: The article emphasizes the significant importance of a teacher's speech skills in the effective process of teaching English. It is highlighted that a teacher should not be limited only to knowing teaching methods well, but also needs to possess clear and understandable speech skills aligned with modern requirements in the subject. Below are some key aspects of the role that a teacher's speech skills play in teaching English and their place in the educational process.

Keywords: Speech skills, pronunciation, grammar, vocabulary, written speech skills, motivation, stylistics.

Аннотация: В данной статье подчеркивается большое значение навыков говорения преподавателя в процессе эффективного преподавания английского языка. Утверждается, что преподаватель должен не только